

Sanskrit

Kao apstraktan pojam jezik je sistem znakova koji se koristi za govornu delatnost. Jezik je organizacija govora, a jezična delatnost jedan je od oblika čovekove komunikacijske metode. To je jedan oblik sistema. Struktura jezika je mreža relevantnih odnosa između jezičnih znakova.

Davno, pre par hiljada godina, jedna civilizacija sa severa (današnji Iran, Afganistan) polako se vekovima premeštala prema današnjoj Indiji. Ta civilizacija bila je vedska ili Arijska nacija. Bila je to visoko razvijena civilizacija, premda potpuno nepismena. Da, bila je nepismena. Fascinantno je to što su se sva vedska dela prenosila isključivo usmenim putem, i to pamćenjem i svakidašnjim recitovanjem do današnjih dana. Dolaskom Muslimana polako su počeli zapisivati ono što su recitovali (danas je to hrpa knjiga). Ta civilizacija ni građevinama nije pridavala neki značaj. Kako su se selili, tako su za sobom ostavljali građevine u kojima su živeli, a koje su vremenom nestale, premda su bile savršeno izgrađene (po Jyotishu i Stapatya Vedi - Vastu).

Jedino što su stvarno koristili, čemu su pridavali veliki značaj i što su sačuvali do danas bio je jezik. Taj jezik bio je Sanskrit. Sve ceremonije i različiti obredi bili su na Sanskritu. Taj jezik je i danas jednako živ kao što je to bio i nekada, ali ga govori puno manje ljudi. Nije se promenio baš ništa. Svi jezici se menjaju kroz vekove, no Sanskrit se ne menja. Kakav je bio pre par hiljada godina takav je i danas. Na primer, teško bismo razumeli srpski ili engleski jezik kakav se govorio pre 100 godina. A sigurno ne bismo razumeli kako se govorio pre 200 ili 500 godina. Dakle, jezici su skloni promeni, usavršavanju, prilagođavanju društvu i vremenu.

No Sanskrit se ne prilagođava ni društvu, ni vremenu. Svi jezici su se razvijali kroz vekove i još se uvek razvijaju. Sanskrit se nije nikada razvijao, niti će se ikada razvijati. Odakle onda dolazi Sanskrit? Kaže se da ako zaronimo duboko u meditaciju (jako, jako duboko), možemo čuti zvukove od kojeg je sačinjen Sanskrit - to su zvukovi u obliku slova koji se nazivaju *mantra*. Mantra su zvukovi od kojih je sačinjen jezik Sanskrit. Te zvukove pre ili kasnije svako čuje na svom duhovnom putu, bez obzira kojoj religiji ili duhovnom pravcu pripada.

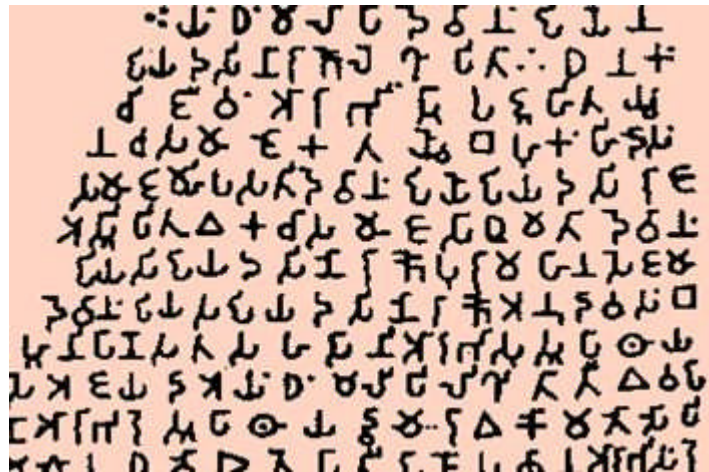
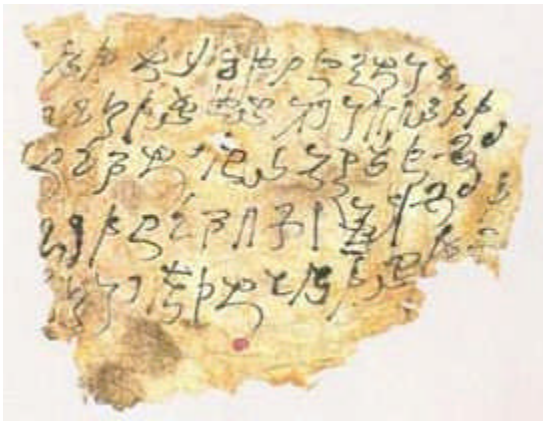
Ako je čovek istinski tragalac za istinom, onda bez obzira na njegovu veroispovijest ili boju kože, bez obzira na sve, ako ide sve dalje i dalje prema samoostvarenju, na jednom nivou će čuti zvukove od kojih je sačinjen Sanskrit, a to su mantra. Najvažnija od tih mantri ili zvukova je AUM (čita se OM). U zvuku AUM sve je rečeno i sve se nalazi u semenu te reči. Onima koji su mudri dovoljno je čuti reč AUM pa da im je apsolutno sve jasno. No znamo da nismo svi jednaki, i nemamo svi jednako pročišćeni nervni sistem, to jest ne možemo svi shvatiti tu atomski zbijenu i šifriranu reč AUM. AUM je kristalna čistoća koje se kretanjem (vibriranjem) unutar sebe umnožava i stvara ostale zvukove. A znamo da je zvuk vibracija. Kad svako slovo spozna ono drugo slovo i kad se ona spoznaju međusobno, nastaju četiri zraka svetla ili četiri osnovne energije znanja koje se na Sanskritu nazivaju Vede. Reč Veda na Sanskritu označava čisto neokaljano znanje.

Drevni indijski jezici su vedski i Sanskrit. Nazivaju se staroindijski jezik. Nikada nisu bili pučki jezici nego doterani i stilizovani za književnu upotrebu. Vedski jezik je jezik brahmanskog kulturnog rituala. Čuvao se od spoljnih uticaja i negovao u krugovima viših kasta koje su bili isključivi nosioci arijske kulture. Samhite (vedske zbirke) su nastale oko 1.300 g. pr. n. e., no zapisane su mnogo kasnije (10. vek). Najstarija je Rigveda. Vedski je, dakle, jezik rane arijske liturgije, tj. jezik Veda - prvog književno-religijskog izraza u Indiji. Sanskrit je mlađi književni jezik.

Naziv sanskrita znači 'uređen, pravilan, sastavljen'. To je jezik klasične indijske književnosti i kulture. U odnosu na vedski, postoje samo određene kvantitativne, ali ne i tipske razlike. Sanskrit je na primer ukinuo vedske dublete, uredio je vedsku bujnost oblika, uveo artificijalna naglasna pravila itd. Sanskrit je jezik brojnih dela epske, klasične i stručne književnosti. Na njemu su spevani veliki epovi Mahābhārata i Rāmāyana; te napisane purāne i brojne tantrae.

Stari Indijci sebe su nazivali Arijcima, no taj termin nikada nije bila nacionalna (etnička) ili rasna odrednica (zloupotrebljen u nacizmu). Ipak, susrećemo ga u nekim današnjim imenima država indoevropskih naroda. Imenica Arya (m) znači gospodin, gospodar. Iz njega je deriviran pridev ārya što znači plemenit, uzvišen, plemić. Iz njega se pak stvara genitiv množine āryāṇām 'od Arijsaca' što označava prostor na kojem su Arijski živeli.

U postvedskom razdoblju, Sanskrit se i dalje govorio na dvorovima i među učenima (śiṣta). Klasična Sanskritska književnost je po svom društvenom statusu dvorska. Klasična drama pokazuje upravo sociološku raspodelu jezika. Sanskrit su govorili brahmani, učenjaci, mudraci i kraljevi.

Najstariju sačuvanu Sanskritsku gramatiku po imenu Astadhyāyī (Osam odeljaka) napisao je Pānini oko 500. g. pr. n. e. Sastavljena je u stilu sūtra, pa se još naziva i Śabdānuśāsana (Rasprava o rečima). Pisana je na veoma domišljat i sistematičan način. Sažeta je na 4.000 pravila podeljenih u 8 poglavlja. Više od 2.000 godina vredela je kao temelj za učenje Sanskrita. Drugi veliki gramatik bio je Kātyāyana. Napisao je primedbe (vārttika) na Pānininjev rad. Treći veliki gramatik bio je Patañjali. Napisao je djelo Mahābhāṣya (Veliko tumačenje) u šta je uključio brojne komentare, kako svoje, Kātyāyanine, tako i drugih gramatika. Kasnije su se sve do 13. veka pisale brojne gramatike. I novoindijski jezici imaju više razvojnih nivoa. Starohinduski, starobenglaski i sl. govorili su se do 16. veka, a potom se razvijaju savremeni oblici novoindijskih jezika. Ima ih mnogo i jako je teško pronaći jasnu granicu između jezika i dijalekta. Nakon sticanja nezavisnosti od Britanske kolonijalne uprave 15. avgusta 1947., Indija je podeljena na savezne države i teritorije upravo prema jezičnoj osnovi, a njen Ustav priznao je nekoliko službenih jezika. Broj država, teritorija i službenih jezika često se menjao. Danas ima 28 saveznih država, 6 saveznih teritorija, 1 teritorija glavnog grada i 18 službenih jezika, među kojima i Sanskrit (premda se više ne govori). U Indiji se govore brojni drugi jezici i njihovi dijalekti. Može razabrati petstotinjak.

Otprilike u 3.veku p.n.e, razvilo se pismo brāhmī, također poznato s Aśokinih natpisa. Verovatno se razvilo iz feničkog pisma. U 3. veku brāhmī je potpuno potisnuo karosthi. U 4. veku iz brāhmīja se razvilo pismo gupta (ili srednjoazijski brāhmī), a od njega se razvilo pismo nāgarī. Najstariji tekst je napisan u 7. veku. Iz njega se u 11. veku razvilo i devanagarsko pismo devanāgarī i na njemu su prvi put zapisane Vede. Poreklo reči devanāgarī nije sasvim jasno. Može značiti gradsko pismo (nāgara - grad) ili pismo brahmanā Nāgara iz Guḍarata.

Devanagarskim pismom pišu se Sanskrit (kao i vedski i prakti), hinduski, marathski, konkanski, nepalski i kašmirski.

Key to Transliteration

अ	आ	इ	ई	उ	ऊ	ऋ	
a	ā	i	ī	u	ū	ṛ	
ए	ऐ	ओ	औ	अं	अः		
e	ai	o	au	An	Aḥ		
क्	क	ख्	ख	ग्	ग	घ	ङ
k	ka	kh	kha	g	ga	gha	ṅa
च	छ	ज	झ	ञ			
Ca	Cha	Ja	Jha	ña			
ट	ठ	ड	ढ	ण			